

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

Гончарук Віталій Володимирович

**КОРОТКИЙ СЛОВНИК
ЕКОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ**

Умань – 2019

УДК 37.033.504

ББК 28.081

E45

**Рекомендовано до друку кафедрою хімії, екології та методики їх навчання
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 3 від 24. 10. 2019 р.)**

Рецензенти:

Хомич Л. О. – доктор педагогічних наук, професор (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, м. Київ).

Совгіра С. В. – доктор педагогічних наук, професор (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань).

Біда О. А. – доктор педагогічних наук, професор (Черкаський державний педагогічний університет Богдана Хмельницького)

Шлапак В. П. – доктор сільськогосподарських наук, професор (Уманський національний університет садівництва, м. Умань).

Гончарук Віталій Володимирович.

Короткий словник екологічних термінів / за ред. Т. П. Кучай. Умань: Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, АЛМІ, 2019. 30 с.

© Гончарук В. В., 2019

© Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини, 2019

А

Абіотичне середовище – сукупність неорганічних умов існування організмів.

Адаптація – процес формування ознак у організмів, що забезпечують їх існування в умовах того чи іншого середовища.

Аерація – природне або штучне надходження повітря в якесь середовище (воду, ґрунт, тощо). Може проводитися за допомогою технічних засобів або шляхом ліквідації перепони (льоду, мастильної плівки, тощо), яка перешкоджає природному доступу повітря до поверхні води, ґрунту, тощо.

Антропоценоз – угруповання організмів, що складають ближнє та дальнє оточення людини (симбіонти, паразити та види – синантропи).

Ареал – область поширення: 1) систематичної групи живих організмів (виду, роду, тощо); 2) визначеного типу співтовариств; 3) подібних умов; 4) подібних об'єктів (населених місць, тощо).

Архітектура екологічна – новітній напрямок в архітектурі та міському плануванні, що намагається максимально врахувати екологічні і соціально-екологічні потреби конкретної людини від його народження до глибокої старості.

Альbedo Землі – відношення сонячної радіації, яка відбивається Землею (з її атмосферою) в світовий простір, до сонячної радіації, яка поступила на межу атмосфери.

Антиоксидант – сполука, що знижує активність окислювальних процесів у клітині.

Антропогенне навантаження – міра прямого і непрямого впливу діяльності людини на природу в цілому або на її окремі компоненти.

Антропогенне навантаження – міра прямого і непрямого впливу діяльності людини на природу в цілому або на її окремі компоненти.

Антропогенний ландшафт – ландшафт, змінений і перетворений діяльністю людини, з агроценозами, житловими, технічними і транспортними спорудами.

Апобіосфера – високі шари атмосфери (за 60–80 км над Землею), куди ніколи, навіть випадково, не піднімаються живі організми, а біогенні речовини – заносяться лише в дуже незначних кількостях

Артебіосфера – простір людської експансії в навколоземному космосі. А. включає штучні супутники Землі, пілотовані і автоматичні літальні апарати.

Архітектурна екологія – екологія внутрішнього середовища помешкань.

Абісаль – екологічна зона розподілу життя на дні Світового океану.

Абориген – представники первинної флори та фауни на певному ареалі, корінні жителі (люди, тварини, рослини).

Абразія – процес розмивання й руйнування берегів морів, річок, водосховищ під впливом ударів хвиль, вивітрювання або господарської діяльності людей.

Аварія екологічна – значне пошкодження, вихід з ладу різних агрегатів, механізмів, споруд, що спричиняє екстремальне забруднення довкілля й завдає великої шкоди.

Автотрофи – організми, що самостійно синтезують потрібні їм органічні речовини з неорганічних. Це фототрофи – зелені рослини, синьо-зелені водорості, які функціонують за рахунок сонячної енергії, та хемотрофи – деякі бактерії, які синтезують речовини за рахунок енергії хімічних реакцій.

Агломерація – 1) спільне зростання кількох екологічно однорідних видів рослин; 2) просторово й функціонально єдина група населених пунктів міського типу, яка складає соціально-економічну і екологічну систему.

Агро- – перша складова багатьох термінів.

Агрохімія – наука, що вивчає взаємовідносини між компонентами ґрунту та їх значення в розвитку рослини.

Адаптація – процес пристосування організмів, популяцій та угруповань до мінливих умов оточуючого середовища.

Аероби – організми, які можуть існувати тільки при наявності кисню – тварини, рослини, люди.

Аква- – перша складова багатьох термінів.

Аквакультура – система заходів, спрямованих на штучне розведення цінних рослин та тварин у водному середовищі. Аквакультуру розподіляють на лімнокультуру – прісноводних водойм та марікультуру – у морях та океанах.

Акліматизація – пристосування організму до кліматичних умов. Це навмисне переселення організму до ареалу, в якому раніше він не перебував. Проходить у три фази – інтродукція, адаптація до нових умов та натуралізація – заняття нової екологічної ніші.

Анаероби – організми, які існують без кисню. Це дуже древні організми, які існували, коли вільного кисню в атмосфері планети, у воді не було.

Антибіоз – вид взаємодії популяцій, при якому одна з них виробляє речовину, яка шкідливо впливає на конкуруючу з нею популяцію.

Антициклон – зона підвищеного тиску в атмосфері, формує посушливу погоду.

Антропогенез – процес походження людини як біологічного виду та формування суспільства.

Антропогеновий період – третій період сучасної ери – кайнозою, який триває і тепер на протязі останніх 3,5 млн років і складається з плейстоцену та голоцену.

Ареал – область розповсюдження певної групи організмів.

Аридизація – процес втрати екосистемою рослинного покриву і неможливість його відновлення без енергетичних витрат з боку людини. Причини – природні або антропогенні.

Гончарук Віталій Володимирович

**КОРОТКИЙ СЛОВНИК
ЕКОЛОГІЧНИХ ТЕРМІНІВ**

*Адреса редакції: Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини, природничо-географічний
факультет
вул. Садова, 2, м. Умань, 20300, Україна*

Підписано до друку 2019 р. Формат 60 90/16

Ум. друк. арк. 2,6. обл.-вид. арк. 3,6

Папір офісний.

Наклад 300 прим.